

VALTUUSTOALOITE LIIKUNTAJOHTAJAN VIRAN PERUSTAMISESTA

605/01.01.00/2021

KV 14.06.2021 § 86

Valmistelija hallintopäällikkö Outi Kääriäinen:

Valtuutettujen Juha Bergin ja Matti Lankilan 14.6.2021 jättämä ja valtuutettu Vilho Tikkasen kannattama seuraavan sisältöinen valtuustoaloite:

"Liikuntalain mukaan liikunnalla tarkoitetaan kaikkea omatoimista ja järjestettyä liikunta- ja urheilutoimintaa paitsi huippu-urheilua. Terveysttä ja hyvinvointia edistävä liikunta on elämänsä elämänsä eri vaiheissa tapahtuvaa yleistä aktiivisuutta, jonka tavoitteena on terveyden ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen.

Tutkimuksin on osoitettu, että liikunnalla on kokonaisvaltainen merkitys kuntalaisten hyvinvoinnissa ja sen on todettu olevan kunnan menestystekijä. Liikunta on lääke, mutta se ei ole yksittäinen saareke kunnan toiminnassa, vaan se nivoutuu kaavoitukseen, maanrakennukseen, varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä vanhusten huoltoon. Liikunta on saatava poikkihallinnollisesti toiminnan ja talouden suunnitteluun.

Tornio tarvitsee liikuntajohtajan, koska liikuntapalveluiden tulostavoitteellisessa suunnittelu- ja kehitystyössä on parannettavaa kuin myös poikkihallinnollisessa tehtävä- ja vastuutahojen yhteistyössä. Kunnan nykyistä vaikuttavamman monialaisen toimialarajat ylittävän liikunnan edistämistyön ja erilaisten hankkeiden toteuttaminen edellyttää ammatillista ja suunnitelmallista kehitystyötä kuntalaisten liikkumisen lisäämiseksi verkostomaisesti ja yli hallintokuntien tehtävänä työnä. Tämän lisäksi on syytä odottaa liikuntapaikkarakentamisen hankeosaamisen ja kunnallisen liikuntatoimen päätöksenteon ja liikuntapoliittisten kysymysten edistymistä ja yleistä kehitystyötä.

Liikuntatoimen strategisen ja operatiivisen hyvinvointityön asiasisällöt tulee saada kytkettyä hyvinvointityön päätöksentekoon, kaiken tasoiseen strategiseen suunnitteluun ja ajatteluun ja hyvinvointiryhmän tietoon, koska liikunta on keskeinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja ylläpitämisen väline ja sillä on kiistatta positiivisia kansanterveydellisiä vaikutuksia ja se ehkäisee merkittävästi syrjäytymistä.

Vastaava liikuntajohtaja hyvinvointiryhmän jäsenenä vastaisi omalta

osaltaan hyvinvoinnin tavoitteista ja siitä millä toimenpiteillä ja resursseilla niihin päästäisiin ja myös siitä millä mittareilla tavoitteiden saavuttamista arvioitaisiin. Saman aikaisesti on syytä painottaa sitä, että kuntakohtainen liikuntatoimessa onnistuminen ei saisi olla liiaksi henkilösidonnaista.

Onnistuneella hyvinvointijohtamisella ja hyvinvoinnin edistämistyöllä kavennetaan parhaimmillaan asukkaiden terveyseroja ja edistetään yleistä hyvinvointia ja terveyttä. Suurimpia haasteita liikuntatoimessa ovat liikkumattomien saaminen liikuntatoiminnan piiriin, yhdenvertaisten ja tasapuolisten liikuntapalvelujen tarjoaminen eri väestöryhmille, matalan kynnyksen ryhmien perustaminen, lasten ja nuorten liikunnan tukeminen, ikäihmisten liikuntapalveluiden järjestäminen, kehittäminen ja yhteistyö tämän toteutuksessa eri järjestöjen ja toimijoiden kanssa. Liikunnan edistäminen ei saisi kuitenkaan olla ylhäältä ohjattua vaan sen tulisi edetä yksilön omien valintojen ja mahdollisuuksien kautta. Erityisesti soveltavan liikunnan laajan kohderyhmän erityistarpeet huomioiden, koska liikunnalla on ihmiselle itsearvoinen merkitys. Oikeus liikuntaan kuuluu kaikilla ja perustuslainkin nojalla osana sivistyksellisiä perusoikeuksia. Tutkimuksin onkin osoitettu, että liikunta on aikuisväestön yleisin liikuntamuoto ja sen merkitys lisääntyy kaiken aikaa. Näin ollen omatoimisen liikunnan edellytyksiä on edistettävä monipuolisesti.

Liikuntajohtajan työpanosta tarvitaan tarkoituksenmukaisen liikunta- paikkarakentamisen edistämiseen, liikunnan tietoperustan vahvistamiseen ja liikunnallisen elintapaneuvonnan edistämiseen kaikissa ikä- ja väestöryhmissä sekä yksityisen liikuntapalvelutarjonnan edellytysten tukemiseen. Liikunnan yleisten kiistattomien positiivisten terveysvaikutusten lisäksi liikunnalla on todettu olevan merkitystä maahanmuuttajien sosiaalisen verkoston laajentumiselle, itsetunnon kohentumiselle, yhteisön hyvinvoinnille, suomen kielen ja yhteiskunnan toimintatapojen oppimiselle.

Liikunta vaikuttaa myönteisesti fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin ja se on välttämätön edellytys lasten ja nuorten terveille ja turvallisella kasvulla ja kehitykselle. Liikunnan merkitys terveydenhuollossa näkyy ja tuntuu väestön ikääntyessä. Tornioonkin tarvitaan fyysisen aktiivisuuden edistämiseksi kaikkiin ikä- ja väestöryhmiin selkeä ja tavoitteellinen ohjelma, joka ylittää perinteiset hallinto-, organisaatio- ja ammattirajat. Liikunnan myönteinen välinearvo yhteiskunnan kannalta on nähtävissä silloin kun liikunnan edistäminen on nivottu osaksi laajempia kokonaisuuksia kuten terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, koulutusta, nuorisotyötä sekä olosuhteiden kehittämistä huomioiden erityisesti ne ihmiset, jotka liikkuvat terveytensä ja hyvinvointinsa kannalta liian vähän.

Kunnat ovat todella suuressa roolissa liikunnan mahdollistajana ja

toteuttajana. Liikunnan lisääminen kaupungissamme on aivan kaikkien yhteinen asia ja koska kunnilla on vastuu asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä myös Tornion tulee huolehtia siitä, että tätä tehtävää varten tehdään kaikki voitava, jotta yhteisesti hyväksytyihin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteisiin päästään perustuslain, kuntalain, terveydenhuoltolain ja liikuntalain velvoitteiden mukaisesti. Ne korostavat liikunnan asemaa ja kuntien toimintavelvoitetta asukkaiden liikunnan edellytysten luomisessa sekä yhteistyövelvoitetta eli kunnan lakisääteisten tehtävien toteuttamista eri toimialojen yhteistyönä.

Kaikki tämä yksistään sen vuoksi, koska liikunnan lisäämisellä on myös kansantaloudellinen merkitys. Tuore valtioneuvoston kanslian rahoittama ja UKK-instituutin koordinoima raportti (Vasankari&Kolu 2008) osoitti vähäisen fyysisen aktiivisuuden, runsaan istumisen ja huonon fyysisen kunnan aiheuttamat suuret yhteiskunnalliset kustannukset. Tämän tutkimuksen mukaan liian vähäisestä liikunnasta syntyvät kustannukset ovat Torniossa vähintään 12.5 Me vuosittain!

Tämän toteutumiseen Tornioon tarvitaan liikuntajohtajaa, joka toimii liikuntalain mukaisesti aktiivisessa yhteistyössä paikallisesti kuntatasolla kansalaisjärjestöjen ja muiden liikunta-alan toimijoiden kanssa ja alueellisesti aluehallintoviraston (jatkossa Luova-virasto) kanssa. Liikuntapolitiikan valtionhallinen yleinen johtaminen, yhteen sovittaminen ja kehittäminen sekä liikunnan yleisten edellytysten luominen tapahtuu opetus- ja kulttuuriministeriössä.

Liikuntajohtaja toimii täten kuntalaisen elämänkulun eri vaiheissa terveyttä ja hyvinvointia edistävänä ammattiosaajana tavoitteena terveyden ja toimintakyvyn parantaminen ja ylläpitäminen. Liikuntalaki määrittelee arkiliikunnan, terveysliikunnan, terveysneuvonnan, erityis- ja soveltavan liikunnan työosan. Tehtävä edellyttää ammatti-osaamista ja tiedolla johtamista tärkeiden konkreettiset pienten asioiden parissa ja saman aikaista suunnitelmallista kehitystyötä kuntalaisten liikkumisen lisäämiseksi verkostomaisesti yli hallintokuntien tehtävänä työnä.

Tornion kaupungin liikuntatoimen tulee kehittyä tulevaisuudessa yhdessä muiden hallintokuntien kanssa.

Me allekirjoittaneet esitämme edellä esitettyyn perustuen kunnioitavasti, että Tornioon perustetaan liikuntajohtajan virka."

KAUPUNGINVALTUUSTO:

Päätettiin saattaa aloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

LISÄTIEDOT: hallintopäällikkö Outi Kääriäinen, 040 667 976

TÄYTÄNTÖÖNPANO: Ei muutoksenhakua.

Otteet:

toimenpiteisiin sivistystoimenjohtaja Ilkka Halmkrona
tiedoksi hyvinvointisuunnittelija Jaana Sahi
